

השיח' ראד צאלח ומאבקו בישראל

מאת ד"ר (סא"ל מיל") שאול ברטל

מבט מבס"א, מס' 1,496, 22 במרץ 2020

תקציר: לאחרונה נדון השיח' ראד צאלח ל-28 חודשי מאסר בפועל בגין עידוד ותמיכה במעשי טרור שבוצעו בידי שומעיו, ובכלל זה הפיגוע בהר הבית ב-14/7/2017 בו נרצחו השוטרים האיל סתאוי וכמיל שנאן. אין זו הפעם הראשונה שבה יושב צאלח בין כותלי הכלא בגין עבירות ביטחון, ונראה שפסיקת בית המשפט הנוכחית לא תמנע ממנו ומהפלג הצפוני הבלתי חוקי שבראשותו להמשיך ולהתסיס את ערביי ישראל נגד המדינה בה הם חיים.

השיח' צאלח מגלם בסיפור חייו ובעמדותיו את תהליך ההקצנה שחל בקרב רבים מהמוסלמים במדינת ישראל. צאלח (מילולית: חלוץ ישר) נולד באם פאחם בשנת 1954. אביו ושני אחיו שירתו כשוטרים במשטרת ישראל. בעקבות מלחמת ששת-הימים נפתחה בפני צעירים מוסלמים מקרב ערביי ישראל האפשרות ללמוד במוסדות דת ביו"ש שהיו תחת השפעת האחים המוסלמים ושידעו לקרב צעירים אלו למשנתם הרעיונית. צאלח ואחריו כמאל ח'טיב היו הגרעין המייסד של התא האסלאמי במכללת חברון (כיום אוניברסיטת חברון) שלימים הפך לתומך בארגון חמאס. ממנו צמח צאלח ערורי, מייסד הזרוע הצבאית של חמאס וכיום סגן ראש הלשכה המדינית של הארגון.

ב-1981 נעצר צאלח לראשונה על רקע השתתפותו בארגון אסרת אלג'האד (משפחת הג'האד) אותו הקים השיח' עבדאללה נמר דרויש - מייסד התנועה האסלאמית בישראל. חברי הארגון וביניהם כמאל ח'טיב נעצרו ושחררו בעסקת ג'בריל ב-1985 בגין חברות בהתאגדות אסורה. לאחר שחרורם נראה היה כי בכוננת חברי התנועה האסלאמית לזנוח את דרך הטרור והתמיכה בפעולות טרור ולהתרכז בתחום הפוליטי. צאלח נבחר לראש עיריית אם פאחם וכיהן בתפקיד בשנים 1989-2001. במהלך תקופה זו החל צאלח לעצב את תפיסת עולמו לפיה על החברה המוסלמית בישראל להתנתק לחלוטין ממוסדות השלטון במדינה ובכלל זה השתתפות התנועה האסלאמית בבחירות לכנסת. התנגדות זו הובילה לפיצול בתנועה האסלאמית לפלג דרומי בראשות השיח' דרויש ולפלג צפוני קיצוני יותר בראשות צאלח וח'טיב כסגנו.

ב-24 ביוני 2003 הוגש נגד צאלח וחברי תנועתו כתב אישום שבו נחשפו קשרי הפלג הצפוני עם ארגון חמאס ובכלל זה ניצול אזרחותם הישראלית לגיוס כספים ולתמיכה במשפחות אסירים ובמשפחות פעילי טרור ומחבלים מתאבדים של הארגון. מאז הפיצול הארגוני, ובמיוחד מאז פרש מראשות עיריית אם פחם, תמך צאלח לא פעם בהתבטאויותיו במעשי טרור ואלימות נגד מדינת ישראל.

המסר העולה מנאומו צלאח נגוע בנימות אנטישמיות שבעקבותיהן אף נאסרה כניסתו לבריטניה בשנת 2012 (והותרה לבסוף לאחר ערעור). המסר הינו אחיד: היהודים שואפים להשמיד ולהרוס את מסגד אלאקצא. המאבק בין היהודים למוסלמים הינו מאבק נצחי המופיע בקראן. ה"נכבה" הפלסטינית מושווית לשואה היהודית. המוסלמים מחויבים להגן על אלאקצא בכל האמצעים העומדים ברשותם. השהידים מבורכים וילכו בדרך הג'האד עד לניצחון. בראיית השיח' כלל שטח הר הבית הכולל 144 דונם הוא קדוש ושייך למוסלמים לבדם, ולא רק המסגד המכונה בשם זה ונמצא בצידו הדרומי של ההר. לאויב היהודי, כך טוען צלאח, יש תוכנית סדורה והדרגתית: השתלטות על השערים למסגד אלאקצא ולאחריה הקמת מקדש יהודי במקום "כיפת הסלע הזורחת". דבריו אלו באו לידי ביטוי בכנס שערך לתלמידי מסאטב אלעלם (מילולית: ספסלי הלימוד) ב-27/11/2013. מארגון מסאטב אלעלם התפתחו לימים תנועות המראבטון והמרבטאת (המתבצרים והמתבצרות) שאף הן הוצאו מחוץ לחוק (בספטמבר 2015).

יסוד המראבאטון ב-2010 היווה עליית מדרגה נוספת בחזונו של צלאח. קבוצות נשים וגברים, רובן ממזרח ירושלים, החלו לפעול כ"קבוצות לימוד" במגמה להציק ולהפריע לביקורי יהודים בהר הבית תוך הצתת הפרות סדר במתחם. במיוחד היו אלה קבוצות הנשים בראשות הנאדי ח'לואני, חדיג'ה ח'ויס, סח'ר נתשה ואחרות שהרבו לתקוף שוטרים ומתפללים בהר הבית. קבוצות אלה זכו לתמיכה רבתי בקרב תנועות האחים המוסלמים בעולם הערבי ובמיוחד בקרב תומכי חמאס. תרומות לפעילותן הגיעו מעמותות שונות של האחים המוסלמים דרך תורכיה, קטאר ולבנון. חלואני וח'ויס הזמנו שוב ושוב לכנסי אלכתלה אלאסלאמיה (הגוש האסלאמי) באוניברסיטאות ביו"ש ובעיקר באוניברסיטת ביר-זית ואנג'אח בשכם.

בכתב האישום שהוגש נגד צלאח ב-24 באוגוסט 2017 נכללו שוב קריאות לג'האד ודברי שבח לרוצחי סתאוי ושנאן. העובדה כי דברי השיח' אינם התפללות דתית-משפטית גרידא אלא מובילים ישירות לביצוע פיגועים באה לידי ביטוי בפסק הדין. מעבר לשלושת המפגעים שהתבטאו במהלך הפיגוע כי "אנחנו מאנשיו של השיח' ראד צלאח" צוינה אף עדותו של עלאא טויל - "מפגע בודד" שראה בשיח' את מנהיגו ורצה לבצע פיגוע למען אלאקצא. במחקר שנערך במרכז בס"א בשנים 2015-2016 נמצא שמרבית "המחבלים הבודדים" המזוהים עם חמאס או שתמכו בארגון הזדהו עם עמדותיו של "שיח' אלאקצא", כפי שמכונה צלאח בפרסומי פלגי האחים המוסלמים ובראשם חמאס. הזדהות זו באה לידי ביטוי בעמודי הפייסבוק שלהם וחלקם אף נטל חלק בכנס "אלאקצא פי אלח'טר" (אלאקצא בסכנה) שנערך בספטמבר 2015, זמן קצר לפני שהוצא הפלג הצפוני מחוץ לחוק.

באתרי חמאס והאחים המוסלמים מרבים לשבח את תרומת צלאח ל"מאבק לשמירת אלאקצא". האשתג (קבוצת שיתוף) תחת הכותרת "כולנו שיח' ראד צלאח" רץ ברשתות החברתיות וצובר תומכים רבים. רבים מאנשי המראבאטון והמרבטאת שפעילותם נאסרה באו לתמוך בצלאח בכניסה לאולם בית המשפט ועודדוהו בצאתו תוך השמעת קריאות "בדם ואש נפדה את אלאקצא" או ב"דם ואש נפדה את שיח' אלאקצא". ארגונו של צלאח אומנם הוצא מחוץ לחוק, אך למרות העונשים שהושתו עליו, ובכלל זה פסיקת בית המשפט הנוכחית, נראה כי השיח' והפלג הצפוני הבלתי-חוקי שבראשותו ימשיכו להתסיס את ערביי ישראל נגד המדינה בה הם חיים.

*ד"ר (סא"ל מיל') שאול ברטל, שימש בשורת תפקידי ביטחון ביהודה ושומרון. מרצה לעניינים פלסטיניים ואסלאם פונדמנטליסטי באוניברסיטת בר-אילן.